

Ingen politiske sugerør ned i vores overenskomster

Regeringen holder ikke noget hemmeligt. Med L13 stikker regeringen et politisk sugerør direkte ned i overenskomsterne. Men noget går regeringen stille med. Eller overser. Med L13 risikerer regeringen at få færre og ikke som ønsket flere kvalificerede medarbejdere til fremtidens velfærd. Det vil FOA gerne gøre Folketingets beskæftigelsesudvalg opmærksom på.

To erklærede mål og ét redskab

Regeringen har to erklærede økonomiske mål med L13. Arbejdsudbuddet til den private sektor skal øges med 8.500 fuldtidspersoner, og der skal fra 2024 og frem skaffes 3,0 mia. kr. til varig, årlig finansiering til regeringens forskellige politiske ambitioner. Blandt flere muligheder har regeringen valgt ét redskab til at nå disse mål. Lønmodtagere skal fratages retten til at holde fri store bededag, fratages retten til særlig betaling og pålægges pligt til at arbejde fjerde fredag efter påske til normal løn.

Et politisk indgreb i retten til at føre kollektive aftaleforhandlinger

L13 er et direkte politisk indgreb i retten til at føre kollektive aftaleforhandlinger. Regeringen lægger ikke skjul på, at det er afgørende for regeringen at fratage lønmodtagerne en række nærmere definerede frihedsrettigheder ved lov. Lovforslaget har den erklærede hensigt at sikre, at en arbejdsgiver ikke længere skal være bundet af aftalte bestemmelser om fridage på store bededag og om særlige vilkår for arbejde udført på store bededag. De faglige organisationer skal ikke længere kunne støtte ret på bestemmelser herom i eksisterende kollektive overenskomster.

Hvis Folketinget ved lov vil fjerne alle de rettigheder i lønmodtagernes overenskomster, ansættelsesaftaler, osv., som giver ret til at holde fri store bededag og en særlig betaling, hvis de alligevel beordres på arbejde på store bededag, vil det være et indgreb i retten til at forhandle kollektive overenskomster og dermed i foreningsfriheden.

Sugerør i overenskomsterne: Ingen kompensation til lønmodtagere for fratagne aftalte rettigheder

Regeringen vil med L13 ikke give lønmodtagerne nogen form for kompensation for at blive frataget en aftalt ret til fridag på store bededag. Det samme med aftalt ret til særlig betaling eller kompenserende frihed, når der arbejdes på store bededag. Regeringen ønsker på ingen måde at pålægge arbejdsgiverne at yde lønmodtagerne anden kompensation end løn for at arbejde mere. Se tabel 1.

Tabel 1. Overslag over samlet værdi af mistede SH-tillæg udvalgte personalegrupper på døgn-dækket område

	Mistet SH-tillæg
Social- og sundhedspersonale, KL	31,5 mio. kr.
Social- og sundhedspersonale, Regioner	3,8 mio. kr.
Oms.- og pæd.medhj. samt pæd. ass., KL	3,9 mio. kr.
Socialpædagoger og pæd.pers.døgninst.mv. (FOAs)	0,92 mio. kr.

Kilde: egne beregninger på baggrund af opgjorte timefordelinger fra arbejdstidsdatasæt OK15, KRL, samt gennemsnitslønninger og fuldtid oktober 2022, KRL. I overslaget indgår vurdering at ca. 70% af de medarbejdere der er på arbejde en normal fredag er på arbejde store bededag, dette kan variere afhængig af område. Både måneds- og timelønnede indgår

Hvordan man end vender og drejer det, er det at stikke sugerøret direkte ned i overenskomsterne og overlade det til aftaleparterne at fylde op igen. Det er ikke just noget, der gør aftaleparternes selvregulering af løn- og arbejdsvilkår nemmere i fremtiden.

Reguleringsordningerne

Hertil kommer, at der synes at være en betydelig risiko for, at regeringens klare hensigt om særligt ekstra løntillæg for at arbejde ekstra ikke engang indfries. Det er end ikke sikkert, at alle i det mindste kommer til at få en ekstra kompensation for at arbejde ekstra.

Begrundelsen herfor knytter sig til reguleringsordningerne og er beskrevet i hovedorganisationernes høringsvar af hhv. den 7. og 8. februar, hvorfor der henvises hertil.

Hvis regeringens hensigt om særligt ekstra løntillæg for at arbejde ekstra skal indfries varigt, skal aftaleparterne i de kommunale og regionale overenskomster kunne aftale reguleringsordninger, hvor der ses bort fra den del af lønudviklingen, der hidrører fra løntillæg i henhold til lovforslagets § 3. Dette er imidlertid ikke sikret med det foreliggende lovforslag.

Den lønkompensation, som regeringen har erklæret, at lønmodtagerne skal modtage, vil for de kommunalt og regionalt ansattes vedkommende kunne sikres ved, at det af loven og lovbehandlingen klart fremgår, at Danmarks Statistik skal sikre, at påvirkningen på lønindeks skal neutraliseres. FOA kan ikke se, at lovgiver med det foreliggende lovforslag sikrer, at aftaleparterne i de kommunale og regionale overenskomster kan aftale reguleringsordninger, hvor den del af lønudviklingen, der hidrører fra løntillæg i henhold til lovforslagets § 3, neutraliseres. Bekymringen blev ikke mindre af, at medarbejder- og kompetencestyrelsen i høringsnotatet fremlægger faktisk fejlagtige oplysninger om, hvordan Danmarks Statistik opgør timelønnen.

Urimeligt svært for fagbevægelsen

Med disse forhold gør regeringen det urimeligt svært for FOA og andre fagforbund. Hvis regeringen har til hensigt at sende de offentlige arbejdsgivere til OK-forhandlinger med besked om, at det ikke er meningen, at der skal kunne aftales nogen form for kompensation for den mistede fridag og de mistede løntillæg udover de almindelige forbedringer og løn- og arbejdsvilkår, og det tilmed viser sig, at regeringens hensigt om særligt ekstra løntillæg for at arbejde ekstra ikke vil kunne indfries, kan det i den grad blive op ad bakke for et fagforbund som FOA.

Da mange af FOAs medlemmer arbejder på de døgndækkede dele af den offentlige sektor (sygehuse, plejehjem, ældrepleje, osv.), er fridagen på store bededag ekstra dyrebar for FOAs medlemmer. Når man i forvejen ofte arbejder på fri- og helligdage, sætter man ekstra pris på at kunne holde fri med familie og venner på store bededag. For FOAs medlemmer er den slags åndehuller i en ofte travl hverdag ekstra kostbare at bare miste, og det vil være helt urimeligt og uforståeligt, hvis de bare skal miste fridagen uden nogen form for modydelse.

Risikerer at skade rekruttering og fastholdelse

Aftaler om acceptable balancer mellem arbejds- og fridage, mv. er ganske en afgørende forudsætning for optimal rekruttering og fastholdelse. Det ved FOA og vores arbejdsgivermodparter om nogen. Hvis der ikke gives en acceptabel kompensation for den mistede fridag (anden frihed, lønkompensation, mv.), er der risiko for, at for få stempler ind og for mange stempler ud. For få, der søger ind på arbejdsområder med ud-sigt til ofte at skulle på arbejde i weekender, på helligdage eller fridage. Og for mange, der 'stempler ud'

ved at gå ned i arbejdstid, bruger mere af frit valgs kontoen til ekstra fridage, søger væk til andre jobområder med mindre weekend- og helligdagsarbejde, osv.

Derfor risikerer regeringen med L13 samlet set at forringe og ikke forbedre mulighederne for at skaffe tilstrækkeligt mange kvalificerede medarbejdere til bl.a. FOA-medlemmernes arbejdsområder. Det hjælper ikke noget, at nogle medarbejdere affinder sig med at skulle arbejde mere, hvis det samtidigt bliver sværere at rekruttere og fastholde andre medarbejdere.

Denne risiko øges kun, hvis regeringen insisterer på at stikke sugerøret ned i vores overenskomster uden i det mindste efterfølgende at give overenskomstparterne en fair mulighed for at aftale kompensation for mistede fridage og tillæg. Så risikerer regeringen for alvor at spænde ben for den nødvendige rekruttering og fastholdelse. I værste fald kan regeringen ende med et forslag, der spænder ben for regeringens egne ambitioner på bl.a. sundheds- og ældreområdet.

Bedre og mere holdbar politik med den danske aftalemodel

Hvis regeringen kan se problemet og derfor i det mindste gerne vil mindske risikoen for at spænde ben for fremtidens rekruttering og fastholdelse på bl.a. sundheds- og ældreområdet, er formlen ligetil: respekt for den danske aftalemodel. Herunder, at den ikke altid kan alt under alle betingelser.

Den danske aftalemodels selvregulering af løn- og arbejdsvilkår har den store force, at den undertiden og under de rette omstændigheder kan levere bedre og mere holdbar politik end snævre flertalsafgørelse i Folketinget. Hvis regeringen har et ønske om at få både hensyn fremtidens arbejdsudbud og til rekruttering og fastholdelse af kvalificerede medarbejdere med ind i overenskomstparternes lukkede forhandlingslokaler, vil det være hensigtsmæssigt, at regeringen allerede i forbindelse med en eventuel vedtagelse af L13 tilkendegiver, at det er regeringens hensigt, at det sug i overenskomstrettigheder, som afskaffelse af store bededag skaber, efter sædvanlig praksis bør indgå i de kommende overenskomstforhandlinger på det kommunale og regionale område.